

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 6.

Lýsingarprisur fyri petittreglu: 30 oyr. á forsiðuni,
20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við stórrí lýsingum fæst
avsláttur í prisinum.

Tírsdag hin 10. februar 1931.

Kostar kr. 150 fjórðingsárið + Porto. Blaðið
verður bílagt á posthúsinum, brevsaðvarðstøðum
og skrivstovuni. Telf. 143.

5. árg.

Tandlæge BREND

træffes 11-5. Telf. 114.

BLANDT FORSKELLIGE
Vedtagelser, som Lagtinget i 1928 vedtog, var ogsaa Oprettelsen af Landsnævnet.

Der har fra forskellig Side været ført mange Argumenter for og imod Ordningen, eller Omordningen om man vil. Denne Ordning blev foretaget, for at Lagtinget skulde have et ansvarligt Organ, der virkede mellem Lagtingssamlingerne. Dels skulde Landsnævnet ekspedere forskellige Sager, samt ogsaa faa Sager til Foranstaltning. Endvidere, saaledes blev det fremført i Lagtinget, skulde Landsnævnet være det Mellemled mellem Regering og Lagting, der i Tilfælde af, at Sager ikke var tilstrækkeligt belyst og derfor stødte paa Vanskeligheder, enten i Regering eller Rigsdag, skulde fremskaffe de nødvendige Oplysninger og føre Forhandling med Regeringen eller dens Repræsentant, for at Sagen dog kunde gennemføres — uden at have nødtigt at indkalde til ekstraordinær Lagtingssamling. Indkaldelse af en ekstraordinær Lagtingssamling er, foruden at være efter vore Begreber et tungt Apparat, ogsaa et økonomisk Spørgsmaal.

Under disse Forudsætninger blev Landsnævnet oprettet. Og man betrodde Landsnævnet en Del smaa Midler til at disponere over til forskellige Formaal vedrørende Landbrug og Fiskeri.

Nu har det været fremført — ogsaa vi har været med dertil — at Landsnævnet ikke virkede saa retfærdigt, som det skulde. Naa, det lader vi staa hen denne Gang, det bliver nok senere Lejlighed til at berøre dette Forhold. At der har været en Del at dadle Landsnævnet for, er oplagt, men da denne Dadel kan overføres paa selve Lagtinget, har dette ikke øjeblikkelig Betydning.

De første Par Aar, som Landsnævnet virkede, holdt Selvsstyrepærtiet sig i Ro. Ingen slog an til Allarm, og ingen Sjæl ytrede om at sammenkalde Lagtinget ekstraordinært.

Men i Aar er Forholdet en Del ændret, antageligt paa Grund af, at Selvsstyrepærtiet har mistet sin uretfærdige Flertalsrepræsentation i Landsnævnet. I det nuværende Landsnævn har hvert Lagtingsparti sin Repræsentant. Medens Landsnævnet i de foregaaende Aar kunde udsætte sig for at faa sine Beslutninger kul-

kastede ved en Lagtingsindkaldelse, i Tilfælde af at Nævnets Medlemmer ikke havde kunnet enes, saa skulde man synes, at en saadan Situation vilde blive udelukket, nu Landsnævnets Representation er mere retfærdig. (Vi gaar stadig ud fra, at Hr. Mitens er Selvsstyrepærtiets Repræsentant i Landsnævnet og saaledes repræsenterer Selvsstyrepærtiet og ikke Personen Hr. Mitens). Hvis 2 af de 3 i Landsnævnet repræsenterede Partier kan blive enige om dette eller hint, har man Ret til at gaa ud fra, ja man bør gaa ud fra, at Lagtinget vil indtage samme Stilling.

Netop som Representationen i Landsnævnet er fordelt i Øjeblikket, har Landsnævnet en Betingelse for at kunne svare til Hensigten, hvis det da har været Hensigten at skabe en Institution, der kunde optræde paa Lagtingets Vegne, om det blev nødvendigt.

Underligt derfor, at man i Selvsstyrekredse ynder at holde Raadslagning om at indkalde Lagtinget i Anledning af en Sag, som godt kunde ordnes, og som nu er ordnet, ved at Landsnævnet, paa vor Repræsentants Foranledning, traadte i Funktion.

I Stedet for at lade Landsnævnet, hvor samtlige Partier er repræsenterede, tage sig af Sagen vedrørende Lagtingets Laan af Jordehvalsfondens til Skipafelagið Føroyar, valgte de førende indenfor Selvsstyrepærtiet at holde Partimøde, hvor der blev vedtaget at begære Lagtinget sammenkaldt i Anledning af nævnte Laan. Dette Partimøde ang. den Situation, Partiet var kommet Lagtinget i ved den ikke lovmedholdelige Vedtagelse, var afholdt i Dagene for Jul. Paa Bygderne gik der Rygtet om en ekstraordinær Lagtingssamling ang. Laanet til Skipafelagið, men Rygterne endte dog med den sedvanlige Passus om ikke at fortælle det videre endnu, da det ikke var offentligt.

Paa daverende Tidspunkt var denne Sag ikke omtalt i noget Landsnævnsmode.

Efter Nytaar blev vor Repræsentant i Landsnævnet af Lagtingsmand Mitens orienteret, baade med Hensyn til Amtets og Ministeriets Stilling til Lagtingets Vedtagelse af ommeldte Laan og maaske særligt om, hvad hans Partis Partimøde havde vedtaget, nemlig *intet mindre end at sætte Landsnævnet ud af Funktion*. Selvsstyrepærtiets 10 Medlemmer, samt J. H. Poulsen (Det historiske Selvsstyrepærti), havde vedtaget at begære Lagtinget indkaldt i

Anledning af den foreliggende Sag: Laanet af Jordehvalsfondens.

Vort Partis Repræsentant i Landsnævnet kunde umuligt gaa med til at lade denne af Lagtinget oprettede Institution helt ude af Betragtning, hvorfor han ikke tilsluttede sig Selvsstyrepærtiets Partibegæring om Indkaldelse af Lagtinget. I Stedet foreslog Forhandling med Amt og Ministerium, eventuelt med Folketingsmanden for Færoerne.

Landsnævnets samtlige Medlemmer sammen med Folketingsmanden søgte saa en Dag Foretræde hos Amtet for at forhandle om Laanet til Skipafelagið. Disse Forhandlinger har ført til det Resultat, at af Jordehvalsfondens disponible Midler kunde Udbetaling finde Sted i Henhold til Lagtingets Vedtagelse. Men Forudsætningen er, at Lagtinget, naar det ordinært træder sammen, ordner dette Pengespørgsmaal paa en lovmedholdig Maade.

Man forbavses derfor over at Bladet "Tingakross" Gang paa Gang, redaktionelt, med figurerede Indsendere og dels ved Kæledæggers Assistance, kræver Extraordinær Lagtingsamling, da der maa gøres noget.

"Tingakr." er jo et en Del farvet Selvsstyrebld, og skulde saaledes være kendt med Selvsstyrepærtiets Stilling til Oprettelsen af Lokal-Ministeriet "úti á bryggjubakka", og derfor indtage en Stilling, der svarer hertil. For det havde været mere forstaaeligt om Sambandspærtiet, der modsatte sig Oprettelsen af Landsnævnet, havde forlangt Lagtinget sammenkaldt, naar det viste sig at Landsnævnet helt var kommet i Bekneb med en meget alvorlig Sag.

Sambandspærtiet modsatte sig den foreslaede Ordning, med den Motivering, at det ikke vilde være med til at oprette denne Selvsstyrekald, da man ikke syntes om det fuldvoksne Dyr.

Det der er foregaaet paa Selvsstyrepærtiets Partimøde i Dagene for Jul og siden har været gentaget i "Tingakr." Gang paa Gang, nemlig at sætte Landsnævnet ud af Funktion, staar ikke i noget daarligt Forhold til Sambandspærtiets Stilling til Oprettelsen af Landsnævnet, og man kan derfor vente, at der indledes Forhandlinger fra Selvsstyreside med Sambandspærtiet om at opheve Ordningen med Landsnævnet.

Sig det derfor hellere rent ud: Man er i Selvsstyrekredse bleven enige om at sigte Kalven for den bliver helt voksen, og ved Sambandspærtiets Assistance, vil det sikkert lykkes — ogsaa at fortære den.

Íslandstíðindi.

(Frá tíðindamanni okkara).

Reykjavík, 3. febr. 1931.

Lønstriðið.

Frammanundan túsundára-hátíðini var fjarríðið til útheimsins, at í Reykjavík varð stovnað felag, ið umfata skuldi alt landi. Arbeidsgevarafelagið var tað skýrt, og skuldi tað starvast móti tveimum endamállum: 1) at arbeidda móti, at arbeidslonir ikki vera greiddar til fullnar, »um arbeidði sjálvst ikki tolar tað«; 2) at verja »ófriðin í landinum«.

Hesar báðar stevnuskráartættirnar hjá arbeidsevarum hava arbeidsmenn alla staðni fyrri langari tíð síðani verið kunnugir við, í teir eru tey høvuðstrollini, ið arbeidsevarar altíð hava nýtt, tá ið teir hava vilja framst sína lonkúgingarættin. Hin fyrsti tátuvin miðar móti lønviðurskiptum, hin seinri móti arbeidsviðurskiptum, og her er tað ætlan arbeidsevaranna at fáa í gildi ríkislóg, ið verja kann teir arbeidrarar, ið ganga vilja arbeidsevarum til handa, bæði í verkfollum ogoðrum forum, móti avgerð arbeidsmannafelaganna.

Hetta er heiðursgáva íslendsku arbeidsevaranna til arbeidarfólkið. Rosinan í endanum á túsundára-hátíðarársþýsuni var nógv ólespuligari enn nakar vanligur rættur, ið settur var á borð gomlu høvdinganna. Hetta hóskar á sín hátt til tað túsundára »gloríu« í stríðnum móti yvirvaldinum.

Fiskifelag Norðurlands helt fjórðungsting fyrri skammari tíð síðani; men hevði frammanundan komið sær í samband við høvdingarnar fyrri sunnan. Á hesum fundi varð samtykt at skora á norðlendskar reiðarar at reidda skip og bátar út í felag, fyrri at kúga niður arbeidslonirnar.

Tað sæst á hesum greitt, hvat arbeidsevarafelagið vil. Teir ganga saman í felag fyrri at minka um arbeidslonirnar. Hetta sparsemi hjá arbeidsevarum ger seg ikki galdandi, tá ið teir í tromungu títum — meðan fíldsblóðini skriva um »handilskrisu« — halda stór drekkjugildir. Og tá ið liður móti várið, biðga teir seg til álöps — á arbeidslonirnar!

Eta Russar saltfisk?

Jóhannes Jósefsson, ftrotlarkapp, er ívaleyst tann íslendingur, ið mest hevur ferðast til Russland, bæði undan krígunum og aftaná.

Vegna tess at tað hevur verið bæði orðdráttur og blaðskrivning um, hvort tað er satt, at Russar eta saltfisk, hevur »Alþýðublaðið« vent sær til Jóhannes Jósefsson og fregnast, um hann á sínum Russlandferðum hevur sæð nakað til, at Russar eta saltfisk. Jóhannes Jósefsson svarar, at hann hevur verið 8 ferðir í Russland og sæð ikki sort til livingarhátt Russara, og saltfisk hevði hann ofta sæð, har hann hevði ferðast um. Eisini

var har etið ikki sort av røstum fiski heldur, og leggur hann aftrat: »Hava Russar ikki skamt síðani broytt livingarhátt teirra, so munnu teir ívaleyst í teimum stóru býnum borðreiða við saltfiski.«

21 manns burturgangnir.

Fraktskipið »Ulv« frá Hauge-sund, fór av Siglufirði 20. jan., beint frammanundan einum hórðum ódnarstormi. Fólk bóru átta fyrri skipinum, og tá ið tað hin 22. fannst nógvir skipareki við Tórslátunes á Norðurlandinum var eingin í iva um, at skipið var burturgingið. Mann-ingin vóru 17 manns, allir Norðmenn; umframt vóru 4 íslendisk ferðafólk við skipinum.

Bj.

Frá útheiminum.

Stýrisskipti í Fraklandi.

Í langa tíð hevur ikki heftst nokur ríkisstjórn í Fraklandi. Aftaná at Tardieu, nakað frammanundan seinastu jólium, skipaði ríkisstjórn, var hildið, at nú mundi vera friður eina tíð. Men longu í januar mánaði kom split í, og seinast í januar hevur Laval skipað nýggja ríkisstjórn við Briand sum uttanríkisráðharra.

Úr Bretlandi.

Millum krøv bretska arbeidaraflokksins er eisini kravið um at beina fyrri knógvingarlógini — tukthúslógin nevnd. Arbeidaraflokkurin hevur borið uppskot herum fram í parlamentið. Tað var væntandi, at Lloyd George og hansara menn vildu ganga saman við arbeidaraflokkinum í atkvøðu, men hetta var sjálvandi ivingsamt.

Uppskotið frá Bretlands arbeidaraftjórn um at loysa upp »tukthúslógin«, kom til avgerðar tírsdagin 28. jan. í ár, og tað var samtykt við 277 atkvøðum móti 250.

Nobilis bjargingarmaður deyður.

Mong vilja minnst á skilaleysu váðaflygving Nobilis til Norðpóls, og tað stóra bjargingararbeiði, ið tá var gjørt fyrri at fáa Nobili og hansara felagar aftur. Maðurin, ið bjargaði Nobili, var hin svenski flugvarin Lundborg. Lundborg er nú kominn av døgum við einari flugvøðluku við »Malmslätt« í Svearíki.

Atlantsflugvng.

Flugvarin Otto Hillig, ið býr í Liberty í statinum New York, ætlar at gera eina flugvingarferð frá New Foundland til Danmarkar í mai mánaði í ár.

Stór ólukka í Bretlandi.

Vegna explosiónis og harav fylgjandi omanlopíð í kolminunum Whitehaven í Cumberland, vóru 30 kolarbeidsmenn innisparraðir.

Bjargingararbeiðið fekk tað órshit, at 18 manns vóru fram-